

θρωπισμός σας, ἡ ἀναμφισβήτητος δεξιότης σας εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν κοινῶν σᾶς ἔχουν παρασκευάσει διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐπιτέλεσιν τοῦ διφροῦς ἔργου σας, τοῦ ἔργου τοῦ προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Διότι ἐν τελευταία ἀναλύσει καλεῖσθε νὰ συμβιβάσετε τὴν μαχομένην παιδείαν μετὰ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἀπράγμονος, τῆς οὐρανίας πνευματικῆς ἀσκήσεως, τῆς ἐν τῇ αἰθρία *sub specie aeternitatis* θεωρουμένης καὶ σκοπομένης τὰ πράγματα. Τὸ ἔργον σας δὲν θὰ εἶναι εὐκόλον. Εἰς τὴν παροῦσαν κρίσιμον ὥραν, ἐν ᾧ μῖα εὐρείας πολιτικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἰδεολογικῆς ἀνακατατάξεως, τὰ θέματα τῆς παιδείας, ἄλλοτε ὑπὸ τὴν μορφὴν εἰλικρινοῦς μερίμνης, ἄλλοτε ὡς συνθήματα κενὰ καὶ ἀπατηλά, ἀνακύπτουν ἐπιτακτικὰ καὶ πιεστικά. Εἰς τὴν ἐπιχειρημένην ἀναμέτρῃσιν ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν θὰ κληθῆ νὰ εἴπῃ τὸν λόγον τῆς — λόγον βαρύνοντα ἔναντι τῆς παραδόσεως. Γνωρίζετε ὅτι δύο εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ παρασκευάζουσιν τὰς προτάσεις των. Δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ σᾶς ἐμπνεύσουν καὶ νὰ σᾶς κατευθύνουν. Γενικώτερον εἶμαι βέβαιος ὅτι μετὰ τῆς αἰθούσης ταύτης καὶ τῆς ὁδοῦ Μητροπόλεως θὰ εὔρετε τὴν χρυσὴν τομὴν, ἢ ὁποία θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ ὕψιστα συμφέροντα τοῦ Ἑθνους.

Μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ φιλίας προσβλέπω πρὸς τὸν ἐν τῇ προεδρίᾳ σύμπονόν σας, τὸν ἀντιπρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας κύριον Νικόλαον Λοῦρον, ἄνδρα θερμουργὸν καὶ ἔραστὴν τοῦ καλοῦ. Εὐχαριστῶ τὸν Γενικὸν Γραμματέα κύριον Ἰωάννην Θεοδωρακόπουλον, τοὺς ἐν τῷ προεδρείῳ καὶ τῇ Συγκλήτῳ συναδέλφους, πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ συναδέλφους διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν συμπαράστασίν των. Εὐχαριστῶ ὡσαύτως τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ τὸ διοικητικὸν προσωπικὸν δι' ὅσα κατὰ τὸ ἔτος τῆς προεδρίας μου ἐμόχθησαν διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν σκοπῶν καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ ιδρύματος.

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΖΕΠΟΥ

Κύριοι συναδέλφους,

Ἀνερχόμενος εἰς τὸ βῆμα τοῦτο ὡς ὁ πεντηκοστὸς πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀναλαμβάνων σήμερον ἐπισήμως τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα τόσον τιμητικῶς μοῦ ἀνεθέσατε, αἰσθάνομαι βαθύτατα τὸ βάρος τῆς εὐθύνης, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐνεπιστεύθητε.

I.

Διαδέχομαι εἰς τὴν προεδρίαν ἄνδρα τῆς ἐπιστημονικῆς ὁλκῆς τοῦ Διονυσίου Ζακωθηνοῦ, τοῦ ἀπὸ ἡμίσεος καὶ πλέον αἰῶνος ἐγκαρδίου φίλου, τοῦ ὁποίου ἡ φωτι-

σμένη διοικήσεις και ἡ φλογερὰ ἀφοσίωσις εἰς τὸ ἔργον καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς Ἀκαδημίας δημιουργεῖ πρόσθετα δι' ἐμὲ καθήκοντα καὶ καθιεροῦ παράδειγμα πρὸς μίμησιν — ἂν ἡ μίμησις εἶναι καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δυνατή. Παρηγοροῦμαι ὁμως μὲ τὴν σκέψιν, ὅτι κατὰ τὴν ἐνιαυσίαν θητείαν μου θὰ περιβάλλωμαι ἀπὸ ἀνδρας σοφοῦς, οἷος ὁ ἀντιπρόεδρος κ. Νικόλαος Λοῦρος, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς κ. Ἰωάννης Θεοδορακόπουλος, οἱ ἐπὶ τῶν Δημοσιευμάτων καὶ τῶν Πρακτικῶν γραμματεῖς κ.κ. Ἰωάννης Ξανθάκης καὶ Γεώργιος Μιχαηλίδης-Νουάρος, ὡς καὶ οἱ Πρόεδροι τῶν Τάξεων κ.κ. Νικόλαος Ρουσόπουλος, Μενέλαος Παλλάντιος καὶ Γρηγόριος Κασιμάτης.

Μὲ πολλὴν ἐμπιστοσύνην ὑπολογίζω εἰς τὴν στενὴν συνεργασίαν μετὰ τῶν διαπρεπῶν αὐτῶν συναδέλφων καὶ παλαιῶν φίλων. Μετὰ πεποιθήσεως δὲ προσβλέπω εἰς τὴν συνεχῆ παραίνεσιν καὶ συμβουλήν αὐτῶν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ κοινοῦ ὄλων ἡμῶν σκοποῦ, τῆς προαγωγῆς δηλαδὴ τοῦ εὐγενοῦς καὶ ὠραίου ἔργου τῆς Ἀκαδημίας.

Κατὰ τὸ μόλις ἀρξάμενον ἔτος ἡ Ἀκαδημία θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ πεντηκοστὸν ἔτος τοῦ βίου της. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἡμίσεος αἰῶνος τῆς ζωῆς της θὰ ἐορτασθῆ προσηκόντως, κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, ἡ σημαντικὴ αὕτη ἀμφιετηρίς, μὲ ἀναλυτικὴν ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ Ἰδρύματος. Ὅμως καὶ σήμερον, ἴσως δὲν εἶναι ἄσκοπον νὰ ἐκτεθοῦν σκέψεις τινές, ἀφορῶσαι εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ἄλλαι προδιαγράφουσαι θέματα, τὰ ὁποῖα θὰ πρέπει νὰ συζητηθοῦν καὶ νὰ ἀντιμετωπισθοῦν εἰς τὸ μέλλον, ἐγνοῶ καὶ εἰς τὸ ἄμεσον μέλλον, ἥτοι κατὰ τὸ ἐπ' ἐσχάτων ἀνατεῖλαν νέον ἔτος. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν θὰ ἐπιχειρήσω νὰ σκιαγραφῆσω ἐνώπιον ὑμῶν σήμερον τινὰ τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς Ἀκαδημίας, νὰ θέσω δ' ὑπὸ τὴν κρίσιν καὶ ἐκτίμησιν ὑμῶν προβλήματα, ἅτινα, ὡς φρονῶ, θὰ πρέπει βραχυπροθέσμως νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἡ Ἀκαδημία.

II.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ιδρύθη κατὰ τὸ 1926 μὲ τὸν ἀναλυτικῶς εἰς τὸν καταστατικὸν της Ὄργανισμὸν προσδιοριζόμενον σκοπὸν, σκοπὸν ἐδρύτατον, ἐπιστημονικὸν καὶ πολιτιστικόν, ἀλλὰ καὶ σκοπὸν ἐθνικόν, περιλαμβάνοντα οὐ μόνον τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, τὴν προαγωγὴν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ παντὸς ἄλλου ἀνθρωπίνου ἐπιστητοῦ, ἀλλὰ περαιτέρω καὶ τὴν μελέτην παντὸς προσφόρου μέσου πρὸς προαγωγὴν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ τὴν παροχὴν πάσης προσφόρου συμβουλῆς πρὸς τὴν Πολιτείαν διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν κατέστη οὕτως τὸ ἀνώτατον πνευματικὸν ἴδρυμα τῆς χώρας

μὲ προεκτάσεις ὅμως ἐθνικὰς καὶ μὲ σκοποὺς τείνοντας εἰς τὴν ἐν τῇ πράξει προαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς Πολιτείας. Ἡ Ἐκτετατικὴ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν δὲν ἐπλάσθη ὡς ὄργανισμὸς ἀπόκοσμος, ἀλλὰ τοῦναντίον καθιερώθη ὡς ὄργανισμὸς ζωντανός, ἀναπτύσσων τὴν δρασίαν του οὐ μόνον εἰς σπουδαστήρια ἢ ἐργαστήρια, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τῆς τύρβης τῆς ζωῆς, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἡ γνώμη καὶ ἡ πεῖρά της προεβλέφθη ὡς πολύτιμος.

Ἐκτετατικῶν τις σήμερον τὸ ἔργον τῆς Ἀκαδημίας κατὰ τὴν διαρρέυσασαν πεντηκονταετίαν, δύναται μὲ ἰκανοποίησιν νὰ βεβαιώσῃ ὅτι τὸ ἴδρυμα αὐτὸ ἔπραξε πᾶν τὸ κατ' ἑαυτὸ, ἢν' ἀνταποκριθῇ εἰς τοὺς ὑψηλοὺς σκοποὺς δι' οὓς συνέστη.

Παραιρέσεις, γνωματεύσεις, προτάσεις καὶ ἀποφάσεις τῆς Ἀκαδημίας, ἀφορῶσαι εἰς ἐθνικὰ θέματα, ὑπῆρξαν πολλαὶ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Παραλείπον δὲ τὴν μυρίαν τῆς παρουσίας τῆς Ἀκαδημίας ἐπὶ θεμάτων ἐθνικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅσων θεμάτων ἄλλως τε ἡ παρουσία τοῦ ἰδρύματος ἦτο αὐτονόητος καὶ ἐπιβεβλημένη — παράδειγμα τὰ τελευταῖα τραγικὰ γεγονότα τῆς Κύπρου —, ἐπιθυμῶ νὰ ὑπογραμμίσω τὴν συμβολὴν τῆς Ἀκαδημίας διὰ συζητήσεων ἢ ἀποφάσεων αὐτῆς, ἀφορῶσων εἰς τὴν παιδείαν ἢ τὴν γλῶσσαν, εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, εἰς τὴν καταπολέμησιν ἐπιδημιῶν, εἰς τὴν συντήρησιν ἐθνικῶν μνημείων κ.ἄ. Ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν πλούσια εἶναι τὰ δημοσιεύματα τοῦ Ἰδρύματος, πολλαὶ δι' ἀφιερῶνται σελίδες εἰς τὰς Πραγματείας ἢ τὰ Πρακτικὰ αὐτοῦ, ὡς καὶ εἰς ὅσα ἄλλα πολλὰ ἔντυπα κυκλοφοροῦνται ὡς ἐκδόσεις τῆς Ἀκαδημίας. Ἡ Ἐκτετατικὴ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν μὲ τὴν ἀρμόζουσαν σοβαρότητα, ἀλλὰ καὶ μὲ παλμὸν ἐθνικὸν ἐξυπνότητην ὡς ὄφειλε τὴν ἐθνικὴν ὑπόθεσιν εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ εἰς πάντα χρόνον. Δύναται δὲ νὰ προστεθῇ ὅτι κατὰ τὴν ἐξυπνότητην ταύτην οὐδέποτε ἡ Ἐκτετατικὴ Ἀκαδημία ἐλιποψύχησεν, ἀλλ' ὅτι τοῦναντίον εἰς στιγμὰς κρισίμους ἐπέδειξε τὸ προσήκον θάρρος.

Ὅμιλῶν ὅμως περὶ τῶν δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας, πρέπον εἶναι νὰ τονίσω τὴν εὐρυτάτην προσφορὰν αὐτῶν τούτων τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἐπὶ θεμάτων τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἢ ἄλλου ἐνδιαφέροντος των. Εἰς ὀκτακοσίας πενήκοντα ἢ καὶ περισσότερας, ἐὰν ἡ ἄθροισις εἶναι ὀρθή, ὑπολογίζονται αἱ ἀνακοινώσεις τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας εἰς τοὺς ἐκδοθέντας τεσσαράκοντα ἐννέα τόμους τῶν Πρακτικῶν αὐτῆς, μετ' ἀφαίρεσιν τῶν ἀνακοινώσεων τρίτων προσώπων ἢ τῶν παρουσιάσεων βιβλίων ἄλλων ἐπιστημόνων, γενομένων μέσῳ ἀκαδημαϊκῶν ἐνώπιον τῆς Ὀλομελείας. Πρὸς τὸν ἐπιβλητικὸν δ' αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνακοινώσεων ἀντιστοιχεῖ ὁ ἔτι ἐπιβλητικώτερος ἀριθμὸς τῶν μακροτέρων μελετῶν τῶν ἀκαδημαϊκῶν, αἵτινες ἐδημοσιεύθησαν εἰς τοὺς τριάκοντα καὶ τρεῖς ὀγκώδεις τόμους τῶν Πραγματειῶν τῆς Ἀκαδημίας. Πράγματι ἐκ τῶν ἐβδομήκοντα πέντε περίπου δημοσιευμένων πραγματειῶν, αἱ τριάκοντα ἐπτὰ, ἦτοι τὸ ἡμισυ τοῦ συνόλου, προέρχονται ἐκ τῆς γραφίδος ἀκα-

δημαϊκῶν. Ὁ δ' ἀριθμὸς αὐτός, ὡς ἄλλως τε καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ Πρακτικὰ δημοσιευμένων ἀνακοινώσεων, εἶναι ἀπόδειξις ἀφ' ἑαυτῆς εὐγλωττος διὰ τὴν προσφορὰν τῶν ἀκαδημαϊκῶν, ἐκλιπόντων ἢ ζώντων, εἰς τὰ παντὸς εἶδους δημοσιεύματα τοῦ Ἰδρύματος: Προσφορὰν ἐπιστημονικὴν, τῆς ὁποίας ἡ σημασία εἶναι αὐτονόητος.

III.

Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ὀμιλήσω περισσότερον διὰ τὸ παρελθόν, διότι δὲν εἶναι σκοπὸς τῆς σημερινῆς ὀμιλίας ἢ ἀναδρομὴ εἰς τὰ ἐπιτεύγματα τῆς πεντηκονταετίας.

Σκοπὸς τῆς σημερινῆς ὀμιλίας εἶναι κυρίως ἡ ἐνατένισις τοῦ μέλλοντος, ἔστω καὶ εἰς γραμμὰς ἀδράς, ὃ δ' ὀμιλητῆς πρέπει νὰ κατατείνῃ πρωτίστως εἰς τὸ νὰ διατυπώσῃ σκέψεις καὶ κατευθυντηρίους γραμμὰς, τὰς ὁποίας θέτει ὡς στόχον τῶν ἐπιδιώξεων του διὰ τὸ ἀρξάμενον προεδρικὸν ἔτος.

Ἐπὶ τῶν στόχων καὶ τῶν σχεδιασμῶν αὐτῶν, φρονῶ ὅτι ἐλάχιστα εἶναι ὅσα δύναμαι ν' ἀναλύσω πρὸς ὑμᾶς, οἵτινες ὅλοι, ὡς καὶ ὁ ὀμιλῶν, κατεχόμεθα ἀπὸ τὸν πόθον τῆς προαγωγῆς τῶν σκοπῶν καὶ τοῦ ὅλον ἔργον τῆς Ἀκαδημίας, καθ' οἷον-δήποτε τρόπον καὶ μὲ πᾶσαν τὴν δύναμιν τῆς ἐνεργείας ἡμῶν.

Παρὰ ταῦτα, ὑπάρχουν σημεῖα τινα, τὰ ὁποῖα, ὡς τολμῶ νὰ πιστεύω, ἔχουν ἀνάγκην ἐξάρσεως.

Χρέος μου θεωρῶ ἐν πρώτοις νὰ ἐκφράσω, ὡς δ' ὑποθέτω ἐκ μέρους καὶ ὅλων ὑμῶν, θερμότητα εὐχαριστίας πρὸς τὸν ἀντιπρόεδρον κ. Ν. Λοῦρον, δι' ὅσα ὑπὲρ τῆς Ἀκαδημίας ἔπραξε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θητείας του ὡς Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Θέματα ἀπὸ μακροῦ χρονίζοντα, χροίζοντα δ' ἀναρρηθμίσεως, ἐλύθησαν ταχέως καὶ εὐμενῶς διὰ τὸ ἴδρυμα, διὰ τὰ Κέντρα Ἐρεῦνης καὶ διὰ τὸ διοικητικὸν προσωπικὸν αὐτοῦ, ἐνῶ καὶ ἡ ἐπαναφορὰ τοῦ ἰσχύοντος Ὁργανισμοῦ κατέστησε λυσιτελεστέραν τὴν λειτουργίαν τῆς Ἀκαδημίας.

Χρέος μου ἐπίσης θεωρῶ νὰ ἐκφράσω ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς θερμότητας εὐχαριστίας ἐκ μέρους ὅλων ἡμῶν καὶ πρὸς τὸν ἀπελθόντα Πρόεδρον κ. Διονύσιον Ζακυνθινόν, ὅστις, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Συγκλήτου, κατώρθωσε νὰ ἐπιλύσῃ μὲ φρόνησιν καὶ δραστηριότητα ἐντονωτάτην καιρία προβλήματα τῆς ἐδρεύουσις λειτουργίας, νὰ θέσῃ δὲ καὶ τὰς βάσεις τῆς ἀπαιτουμένης διαδικασίας διὰ τὸν ἐδρεπισμὸν τοῦ οἴκου μας καὶ διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς ἀνεγέρσεως τῶν ἤδη οἰκοδομημένων ἀκινήτων τῆς Ἀκαδημίας.

Χάρις εἰς τὰς ἐνεργείας ταύτας, τὸ ἀπελθόν ἔτος 1974 ὑπῆρξεν ἔτος ὀρμῆς καὶ δημιουργίας διὰ τὴν Ἀκαδημίαν. Ὁ νέος πρόεδρος ἐλάχιστα θὰ ἔχη νὰ ἐπιτύχῃ περαιτέρω. Εἶναι δὲ τοῦτο ἀσφαλῶς δυσμενὲς διὰ τὸν ὀμιλοῦντα προνόμιον.

Ἄν ὁμως ὁ ὀμιλῶν δὲν δύναται νὰ ὑποσχεθῇ πολλὰ τὰ οὐσιαστικώτερα διὰ τὴν ἀναχώνουσιν τῆς νομοθεσίας ἢ διὰ τὸν περαιτέρω εὐτρεπισμὸν τῆς Ἀκαδημίας, δύναται ὁμως νὰ ὑποσχεθῇ ὅτι μετ' ἰδιαιτέρας στοργῆς θὰ παρακολουθήσῃ τὰ προβλήματα τῶν Κέντρων Ἐρευνῶν καὶ τῶν Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας, προβλήματα, τὰ ὅποια εἶναι πάντοτε χαρακτηῖρος θεμελιώδους διὰ τὴν λειτουργίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν καθόλου ἀκτινοβολίαν τῆς Ἀκαδημίας.

Πέραν ὁμως ὄλων αὐτῶν, τῶν ἄλλως αὐτονοήτων, ὁ ὀμιλῶν τολμᾷ νὰ ὑπογραμμίσῃ καὶ τινὰ ἄλλα θέματα, τὰ ὅποια, κατὰ τὴν κρίσιν του, θὰ πρέπει ν' ἀπασχολήσῃ τὰς Τάξεις καὶ τὴν Ὀλομέλειαν.

Ὁ γενικὸς πολιτιστικὸς χαρακτηρ καὶ ὁ κατὰ τὸν Ὄργανισμὸν τῆς χαρακτηρ τῆς Ἀκαδημίας, ὡς παράγοντος ἀμεσώτατα ἐνδιαφερομένου διὰ τὰ μεγάλα ἔθνηκα προβλήματα, ἐπιβάλλει ὅπως ἕκαστος ἐξ ἡμῶν, τόσον εἰς τὰς ἐπὶ μέρους Τάξεις, ὅσον καὶ ἐν τῇ Ὀλομελείᾳ, συμβάλῃ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν προβλημάτων τινῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον ν' ἀποστρέψωμεν τὸ βλέμμα.

Τοιαῦτα προβλήματα εἶναι πολλὰ, ἀσφαλῶς δὲ θὰ ἐμφανίζονται περισσότερα, ἐφ' ὅσον προβαίνομεν εἰς τὴν ἀναθεμελίωσιν τῆς Πολιτείας ἐν ὄψει τῶν μεγάλων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν μεταβολῶν τῶν ἡμερῶν μας.

Ἐκ τῶν πολλῶν ὁμως αὐτῶν προβλημάτων, συγχωρήσατέ μου ν' ἀποχωρίσω σήμερον μόνον τρία, τὰ ὅποια, κατὰ τὴν γνώμην μου, εἶναι σημασίας κεφαλαιώδους καὶ δύναται ν' ἀποτελέσουν τὸ ὑποκείμενον μελέτης καὶ ἐπεξεργασίας ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημίας.

Πρῶτον καὶ σημαντικώτατον τῶν προβλημάτων αὐτῶν εἶναι τὸ ζέον πρόβλημα τῆς Παιδείας. Εἶναι τόπος κοινός, ὅτι τὸ πρόβλημα αὐτὸ εἶναι πρόβλημα τῆς ὅλης κλίμακος τῆς Παιδείας, τῆς κατωτέρας, τῆς μέσης, τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς, ὡς καὶ τῆς ἀνωτάτης Παιδείας. Μελετᾶται βεβαίως τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἀρμοδίως, ἢ γνώμη ὁμως τῆς Ἀκαδημίας δύναται ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ εἶναι βαρύνουσα, ὄχι μόνον ἐπὶ εἰδικωτέρων θεμάτων, λ.χ. τοῦ ζητήματος τῆς γλώσσης, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ θεμάτων δομῆς τῆς Παιδείας εἰς πάντα βαθμὸν ἀπὸ τῆς στοιχειώδους μέχρι τῆς ἀνωτάτης, ἐπὶ θεμάτων σχέσεως διδασκόντων καὶ διδασκομένων, ἐπὶ θεμάτων γενικωτέρας πολιτιστικῆς καλλιουργίας τῶν διδασκομένων, μὲ μίαν λέξιν ἐπὶ οἰωνδήποτε θεμάτων ἀπτομένων τῆς καθόλου Παιδείας καὶ ἐχόντων ροπήν εἰς τὴν προετοιμασίαν μιᾶς νεότητος ἐλληνικῆς, ἀξίας τοῦ ὀνόματός της.

Δεύτερον ἐξ ἴσου σημαντικὸν πρόβλημα εἶναι τὸ πρόβλημα, μᾶλλον τὰ περίπλοκα πλείονα προβλήματα, τὰ σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν προαγωγήν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας. Καὶ τὰ προβλήματα ταῦτα ἐξετάζονται ἐνδελεχῶς ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων κυβερνητικῶν ὀργάνων. Νομιμοποιεῖται ὁμως καὶ ἡ Ἀκαδημία εἰς τὴν ἐξέτασιν

αὐτῶν, θὰ ἔλεγον ὅτι ὑποχρεοῦται καὶ ἡ Ἀκαδημία εἰς τὴν ἐξέτασίν των, δεδομένου ὅτι ἐκ τοῦ Ὁργανισμοῦ του τὸ ἴδρυμα αὐτὸ ἔχει μεταξὺ ἄλλων ὡς σκοπὸν καὶ «τὴν ἔρευναν τῶν στοιχείων καὶ τῶν προϊόντων τῆς ἑλληνικῆς γῆς καὶ καθόλου τῆς μελέτης τῆς φύσεως τῆς χώρας, τὴν ἐπιστημονικὴν ὑποστήριξιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας, τῆς ναυτιλίας καὶ τῶν λοιπῶν πλουτοπαραγωγικῶν κλάδων καὶ δυνάμεων τοῦ τόπου καὶ ἐν γένει τὴν προαγωγὴν τῆς ἐθνικῆς οικονομίας». Ἡ παρουσία τῆς Ἀκαδημίας κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν θεμάτων αὐτῶν πρέπει ἴσως νὰ καταστῇ κοινὴ ὄλων ἡμῶν συνείδησις. Εἶναι ταῦτα θέματα προαγωγῆς, ἴσως ὅμως καὶ ὑπάρξεως τῆς πατρίδος μας. Ἡ Ἀκαδημία ἔχει, ὡς φρονῶ, καθήκον ν' ἀσχοληθῇ μὲ τὰ θεμελιώδη ταῦτα προβλήματα.

Τρίτον, τέλος, πρόβλημα, συναρτώμενόν πως πρὸς τὸ προηγηθέν, σημαντικώτατον δὲ διὰ τὰς καθόλου ὀδνηγρὰς ἐπιπτώσεις του, εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς προΐουσης ἐρημώσεως τῆς ὑπαίθρου, τῆς αἰμορραγίας τοῦ ἀκμαίου ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τοῦ ἐπαπειλουμένου ἀφανισμοῦ τοῦ γένους. Ἐπὶ τοῦ προβλήματος τούτου εἶναι ἀνάγκη, ὅπως ἡ Ἀκαδημία ἐκφέρῃ τὸ ταχύτερον τὴν βαρύνουσαν γνώμην της. Δὲν ζῶμεν εἰς ἐποχὴν, οἷα ἡ τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ ἐθέσπιζε σκληρὰ τὰ κατὰ τῆς ἀστυφιλίας μέτρα, οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ μιμηθῶμεν ἄλλα μέτρα βάνανσα ὑποχρεωτικῆς μετακινήσεως τῶν πληθυσμῶν, οἷα οὐχὶ σπανίως ἐγνώρισεν ἡ παγκόσμιος ἱστορία. Τὸ πρόβλημα ὅμως τῆς ἐρημώσεως τῆς ὑπαίθρου εἶναι σήμερον εἴτερο ποτὲ καὶ ἄλλοτε ὀξὺ διὰ τὴν ἑλληνικὴν πραγματικότητα, ἔχον ἀνάγκη ἀμέσου μελέτης καὶ ἀμέσου ἀντιμετωπίσεως, πρὶν ἢ θρηνηθῶμεν τὸν ἀναπόφευκτον ἀφανισμὸν καὶ τὴν παρομαρτοῦσαν ὀλικὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος. Ἡ Ἀκαδημία, τολμῶ νὰ πιστεύω, δὲν δύναται νὰ κλείῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνώπιον καὶ τοῦ προβλήματος τούτου. Ἡ ἔγκυρος γνώμη της εἶναι ἐπιβεβλημένη.

IV.

Ἀπεχώρισα τρία μόνον προβλήματα ἐκ πολλῶν ἄλλων ἐξ ἴσου καιρίων, τὰ ὁποῖα, ὡς φρονῶ, θὰ πρέπει ἡ Ἀκαδημία ν' ἀντιμετωπίσῃ τὸ ταχύτερον. Τὰ σημειωθέντα ὅμως προβλήματα πιέζουν σήμερον ἀμεσώτατα τὴν ἑλληνικὴν ζωὴν καὶ ἀνακόπτουν τὴν ἀναπνοὴν τῶν ἐπευθύνων διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν των. Ἡ Ἀκαδημία δύναται νὰ προσφέρῃ ἐαυτὴν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων αὐτῶν. Καὶ τὸ κῶρὸς της θὰ προσαγάγῃ εὐπρόσδεκτον ἀρωγὴν διὰ τὴν ὀρθοτόμησιν καὶ λύσιν τῶν προβλημάτων τούτων.

Εἶναι πάντα τὰ προβλήματα ταῦτα προβλήματα ἑλλαδικά, θεμελιώδους δὲ σημασίας διὰ τὴν συνέχισιν τῆς πορείας τοῦ ἔθνους καὶ διὰ τὴν προαγωγὴν του πρὸς τοὺς εὐγενεῖς στόχους τοῦ συγχρόνου νεοελληνικοῦ μας πολιτισμοῦ.

Πέραν ὅμως τῶν προβλημάτων αὐτῶν, δὲν εἶναι κἂν ἀνάγκη νὰ ὑπομνήσω ὅτι ἡ Ἀκαδημία θὰ ἔχη νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα, καθ' ἑαυτά, ἐξέρχονται μὲν τοῦ ἐλλαδικοῦ χώρου, ἀνήκουν ὅμως ὄντως εἰς τὸ ὅμαιμον, τὸ ὁμόγλωσσον καὶ τὸ ὁμότροπον τοῦ ὅλου ἑλληνισμοῦ. Ἐννοῶ δὲ δι' αὐτῶν, ὅσα πολλαπλᾶ προβλήματα προέκυψαν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος καὶ θ' ἀνακύπτουν κατ' ἐξακολούθησιν ὑπὸ τὸν συνεχίζομενον βιασμόν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ κυπριακοῦ ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν τραγικὴν μεγαλόνησον. Ἡ γεωγραφικὴ ἀπόστασις τῆς Κύπρου μηδενίζεται ἀπὸ τὴν ἐνότητα ψυχῆς, ἥτις ἀπὸ αἰῶνων μακρῶν συνδέει τὸ μαρτυρικὸν νησί πρὸς ὅ,τι ὑπάρχει καὶ ζῆ ὡς ἑλληνικὸν ἀνὰ τὸν κόσμον ὅλον. Ἡ δ' Ἀκαδημία Ἀθηνῶν λόγῳ καὶ ἔργῳ προσβλέπει καὶ πρέπει νὰ προσβλέπη πάντοτε ὡς εὐψυχος καὶ εὖνους παραστάτης, μὲ τὸν ἀρμόζοντα θανμασμόν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἀρμόζουσαν στοργὴν πρὸς τὸν διὰ πολλοστὴν φορὰν δοκιμαζόμενον πανάρχαιον τῆς Κύπρου ἑλληνικὸν πολιτισμόν. Εἶναι αὐτὸ καὶ δικαίωμα καὶ ὑποχρέωσις τῆς Ἀκαδημίας.

Διὰ νὰ ἐπανέλθω ὅμως εἰς τὰ προβλήματα τοῦ στενοῦ ἐλλαδικοῦ χώρου, παρακαλῶ, ὅπως μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ ὑπογραμμίσω ὅτι εἰς κλίμα ἐλευθέρως πολιτείας, ὡς αὕτη ἔχει σήμερον ἀποκατασταθῆ εἰς τὴν χώραν μας, ὁ ἐλεύθερος διάλογος εἶναι τὸ θεμέλιον καὶ ἡ κρηπίς, ἐπὶ τῆς ὁποίας δύναται νὰ στηριχθῆ τὸ ἐξ ὑπαρχῆς ἀνοικοδομούμενον κράτος δικαίου καὶ κράτος πολιτισμοῦ. Ἀπὸ τὸν διάλογον δ' αὐτὸν δὲν δικαιούται ν' ἀπουσιάσῃ ἡ Ἀκαδημία. Χρέος τοῦ Ἰδρύματος καὶ χρέος ὄλων ἡμῶν, τῶν φύσει καὶ θέσει ἐμφυχούντων τὸ Ἰδρυμα, εἶναι νὰ μετὰσχωμεν ἐνεργῶς καὶ εἰς τὸν διάλογον καὶ εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς ταραχθείσης πολιτείας. Εἶναι τοῦτο χρέος καὶ πρὸς τὸ Ἰδρυμα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν πολιτείαν, εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας ἐπὶ τέλος καὶ ἡ Ἀκαδημία ζῆ καὶ ἀναπνέει, ἀναπτύσσει δὲ καὶ πρέπει ν' ἀναπτύσῃ τὴν καθόλου δρᾶσίν της.

Ἐμφανιζόμενος σήμερον ἐπισήμως ἐνώπιόν σας, κύριοι συνάδελφοι, τολμῶν δὲ νὰ διατυπώσω σκέψεις περὶ τινος βραχυπροθέσμου, ὅσον καὶ ἐπείγοντος προγράμματος, οὐδαμῶς ἐπιθυμῶ νὰ προκαταλάβω τοὺς ἰδικούς σας στοχασμούς καὶ νὰ καθορίσω γραμμὴν πορείας, ἥτις τυχὸν δὲν θὰ εἶναι τῆς ἰδικῆς σας συναινέσεως καὶ ἐγκρίσεως. Εἶμαι ὅμως βέβαιος ὅτι, ὅσα εἶχον τὴν τιμὴν νὰ εἶπω, ἦσαν ὅσα καὶ τὴν ἰδικὴν σας σκέψιν ἀπασχολοῦν καὶ ταράσσουν. Ἄν δ' οὕτως ὄντως συμβαίνει, ὡς βασίμως πιθανολογῶ, τότε ὁ ὁμιλητὴς θὰ εἶναι εὐτυχῆς νὰ εἶναι ἀπλοῦς συντονιστὴς καὶ ἐκτελεστὴς τῶν σκέψεών σας κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος. Τοῦτο δὲ θὰ εἶναι διὰ τὸν ὁμιλοῦντα πρόεδρόν σας, ἡ μεγαλυτέρα δυνατὴ τιμὴ καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τῆς μεγαλυτέρας δυνατῆς φιλοδοξίας.